

Żyto szansą na tańsze żywienie tuczników

Zastosowanie żyta w paszach dla trzody chlewnej daje szansę na znaczną obniżkę kosztów żywienia, a co za tym idzie – wyższą rentowność tuczu.

TEKST: MGR INŻ. BARTOSZ WOJTASZCZYK, WYDZIAŁ PRZYRODNICZY UPH W SIEDLCACH, ZDJĘCIA: AGNIESZKA KRÓLAK, BARTOSZ WOJTASZCZYK

190

Tuczniki w końcowej fazie tuczu mogą być żywione paszą w połowie składającą się z żyta

Żyto jest zbożem niechętnie stosowanym w żywieniu świń. Producenci trzody wciąż podchodzą do niego z dużą dozą nieufności. W pamięci wielu rolników tkwią nagromadzone przez lata niepocholebne opinie na temat tego zboża. Rzeczywiście, uprawiane kilkadziesiąt lat temu odmiany żyta nie sprawdzały się zbyt dobrze w żywieniu świń: obecne w nich alkilorezorcynole i inne związki antyżywniowe sprawiały, że pasza zawierająca wysokie dawki żyta była niechętnie pobierana przez zwierzęta. Skutkowało to gorszymi wynikami tuczu osiąganymi przy użyciu takich pasz. Świat poszedł jednak naprzód, postęp hodowlany, jaki nastąpił w minionych dekadach, sprawił, że w przypadku hybrydowych odmian żyta, koncentrację związków antyżywniowych udało się ograniczyć do poziomu zbliżonego do innych zbóż. Tym samym wyeliminowano główny problem pojawiający się w przypadku skarmiania

pasz opartych na wysokich dawkach żyta. Aktualne zalecenia żywieniowe dopuszczają nawet 50-proc. udział żyta w paszach przeznaczonych na ostatnią fazę tuczu.

Stosowanie żyta w paszach dla świń ma wiele zalet. W lipcowym wydaniu naszego pisma szeroko rozpisaliśmy się na temat wysokiej odporności żyta hybrydowego na skażenie większością mikotoksyn. Jednak podstawową zaletą stosowania żyta w paszach dla trzody chlewnej jest jego niska cena. Żyto jest jednym z najtańszych surowców paszowych. Jednocześnie jest to zboże mało wymagające, dobrze plonuje na lekkich glebach, jakie dominują w naszym kraju.

■ OSZCZĘDNOŚCI NA WAGĘ ŻŁOTA

Przeglądając się strukturze kosztów żywienia tuczników, w pierwszej kolejności dostrzegamy komponenty charakteryzujące się wysokimi cenami. Stąd też, chcąc obniżyć koszt paszy, często decydujemy się na rezygnację z pozornie drogich dodatków paszowych czy zastąpienie śrutu sojowej tańszym źródłem białka.

Postępowanie to nie jest jednak w pełni racjonalne. Owszem, wspomniane składniki charakteryzują się wysokim kosztem jednostkowym, zwróćmy jednak uwagę na to, że ich zawartość w paszy jest relatywnie niewielka. Zazwyczaj około 80 proc. składu mieszanki paszowej stanowią śrutu zbożowe. Mimo iż ziarno zbóż jest nieporównywalnie tańsze niż śrutu poekstrakcyjne czy dodatki takie jak premiks bądź zakwaszacz, większą część kosztów żywienia stanowi właśnie koszt zbóż. I właśnie tutaj najprościej jest szukać oszczędności.

Żyto jest jednym z najtańszych surowców paszowych stosowanych w żywieniu świń. W połowie sierpnia br. tona żyta kosztowała przeciętnie 470 zł. Dla porównania, taka sama ilość pszenicy kosztowała wówczas 570 zł, a pszenżyta 520 zł. Przy takim poziomie cen, łatwo obliczyć, że koszt 1 MJ energii metabolicznej jest w przypadku żyta o około 13 proc. niższy niż w pszenicy i około 6 proc. niższy niż w pszenżycie.

To, w jakim stopniu zastosowanie żyta obniży koszty żywienia, zależy jednak w głównym stopniu od cen zbóż. Żyto jest zbożem dość ubogim w białko. Przy zastosowaniu jego wysokich dawek konieczny jest zatem wyższy udział komponentów wysokobiałkowych niż w przypadku pasz opartych na innych zbożach. Wyższy poziom śrutu sojowej czy rzepakowej generuje dodatkowe koszty, stąd też zastosowanie żyta w paszach dla świń opłaca się wówczas, gdy różnica pomiędzy jego ceną a cenami pozostałych zbóż jest wyraźna.

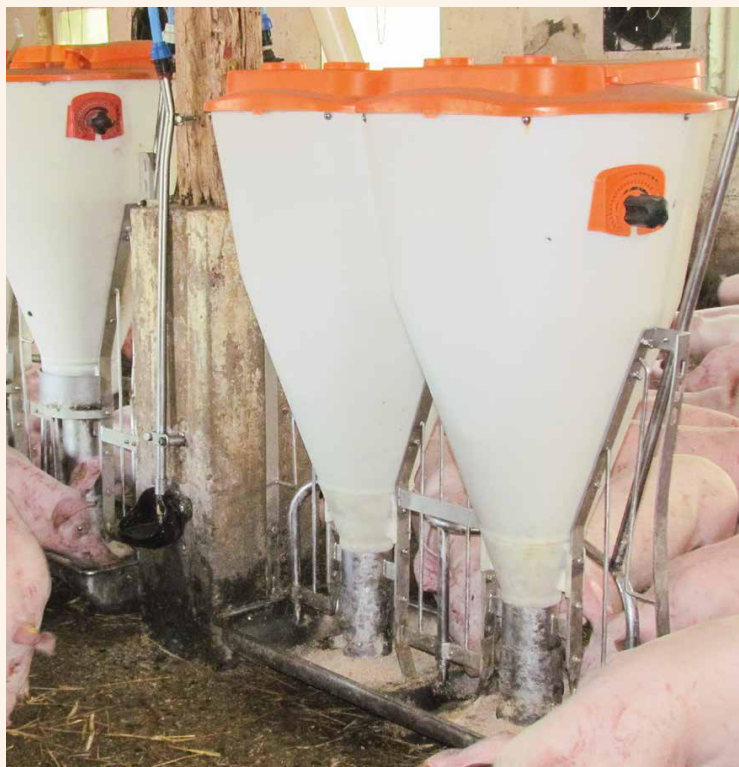
Aby zaprezentować Państwu, od czego zależy opłacalność stosowania żyta w paszach dla świń, pokusiliśmy się o przygotowanie prostej kalkulacji (patrz tabele). Porównaliśmy w nich koszt produkcji dwóch mieszanek

paszowych o zbliżonej zawartości energii metabolicznej i białka ogólnego. Jedna przygotowana została bez udziału żyta, druga zawiera w swoim składzie jego wysokie dawki.

Z przedstawionych w tabelach kalkulacji wynika, że w przypadku niskich różnic w cenach zbóż paszowych, oszczędność uzyskiwana przy żywieniu tuczników żytem jest niewielka. W kalkulacji tej wzięliśmy jednak pod uwagę ceny z połowy sierpnia – w okresie żniw i tuż po ich zakończeniu ceny zbóż zawsze są niskie.

Jeśli wziąć pod uwagę poziom cen z początku roku, to widać, że oszczędności uzyskane na zastosowaniu żyta w paszach dla świń znacznie przekraczają poziom 8 zł na jednym tuczniku. Dla każdego producenta trzody jest to z pewnością zauważalny zysk. W przypadku tuczarni o obsadzie 2 tys. zwierząt w ciągu jednego rzutu jesteśmy w stanie zarobić o ok. 16 tys. zł więcej. Przy wyższym poziomie cen zbóż oszczędności związane z zastosowaniem żyta będą jeszcze wyższe. Dostępne są kalkulacje wskazujące na to, iż stosując żyto w żywieniu świń można ograniczyć koszt wyżywienia jednego tucznika nawet o 13 zł.

Przedstawiona kalkulacja ma naturalnie charakter poglądowy i nie zawiera wszystkich czynników

Zastosowanie żyta w tuczu świń pozwala na obniżenie kosztów żywienia

Tabela 1. Przykładowe receptury pasz o podobnej zawartości energii metabolicznej i białka ogólnego, wykorzystane w kalkulacji kosztów

Receptury	Jęczmień (proc.)	Pszenica (proc.)	Żyto (proc.)	Pszenżyto (proc.)	Śruta sojowa (proc.)	Śruta rzepakowa (proc.)	Olej sojowy (proc.)	Premiks (proc.)
30-60 kg (bez żyta)	40	33	0	10	14	0	1	2
30-60 kg (z żytem)	32	20	20	10	15	0	1	2
60-90 kg (bez żyta)	40	10	0	39	6	4	0	1
60-90 kg (z żytem)	20	0	30	38	7	4	0	1
90-110 kg (bez żyta)	31	0	0	60	3	5	0	1
90-110 kg (z żytem)	10	0	50	26	4	9	0	1

opracowanie własne na podstawie Norm Żywienia Świń, Jabłonna 2014 r.

Tabela 2. Koszt produkcji pasz na poszczególne okresy tuczu (ceny z 10.08.2016 r.)

	Jęczmień	Pszenica	Żyto	Pszenżyto	Śruta sojowa	Śruta rzepakowa	Olej sojowy	Premiks	Suma (zł/t)
30-60 kg (bez żyta)	198	191,40	0	52,50	252	0	38	100	831,90
30-60 kg (z żytem)	158,40	116	90	52,50	270	0	38	100	824,90
60-90 kg (bez żyta)	198	58	0	204,75	108	33,60	0	50	652,35
60-90 kg (z żytem)	99	0	135	199,50	126	33,60	0	50	643,10
90-110 kg (bez żyta)	153,45	0	0	315	54	42	0	50	614,45
90-110 kg (z żytem)	49,50	0	225	136,50	72	75,60	0	50	608,60

Tabela 3. Koszt produkcji pasz na poszczególne okresy tuczu (ceny z 13.01.2016 r.)

	Jęczmień	Pszenica	Żyto	Pszenżyto	Śruta sojowa	Śruta rzepakowa	Olej sojowy	Premiks	Suma (zł/t)
30-60 kg (bez żyta)	256	224,40	0	57	196	0	38	100	871,40
30-60 kg (z żytem)	204,80	136	96	57	210	0	38	100	841,80
60-90 kg (bez żyta)	256	68	0	222,30	84	32	0	50	712,30
60-90 kg (z żytem)	128	0	144	216,60	98	32	0	50	668,60
90-110 kg (bez żyta)	198,40	0	0	342	42	40	0	50	672,40
90-110 kg (z żytem)	64	0	240	148,20	56	72	0	50	630,20

Tabela 4. Porównanie kosztu żywienia jednego tucznika paszą skomponowaną na bazie żyta oraz mieszanką bez jego udziału (ceny z 10.08.2016 r.)

Waga	FCR	Przyrost (kg)	Koszt żywienia tuczników mieszanką		
			Zużycie paszy (kg)	Bez żyta	Z żytem
30-60	2,6	30	78	64,89	64,34
60-90	2,7	30	81	52,84	52,09
90-110	2,9	20	58	35,64	35,30
			Suma (zł)	153,37	151,73
			Różnica (zł)	1,65	

Tabela 5. Porównanie kosztu żywienia jednego tucznika paszą skomponowaną na bazie żyta oraz mieszanką bez jego udziału (ceny z 13.01.2016 r.)

Waga	FCR	Przyrost (kg)	Koszt żywienia tuczników mieszanką		
			Zużycie paszy (kg)	Bez żyta	Z żytem
30-60	2,6	30	78	67,97	65,66
60-90	2,7	30	81	57,70	54,16
90-110	2,9	20	58	39,00	36,55
			Suma (zł)	164,67	156,37
			Różnica (zł)	8,30	

wpływających na opłacalność żywienia. Pokazuje jednak jasno, że stosując żyto hybrydowe w żywieniu świń możemy sporo zaoszczędzić.

■ ZBOŻE NA POLSKIE GLEBY

Stosowanie żyta hybrydowego w paszach dla świń powinni rozważyć jednak nie tylko rolnicy wykorzystujący w swojej produkcji ziarno z zakupu. Również dla skarmiających paszę wyprodukowaną na własnych gruntach żyto jest szansą na obniżenie kosztu żywienia tuczników. Szczególnie jeżeli gospodarują oni na glebach niższych klas bonitacyjnych. Na takich stanowiskach żadne inne zboże nie da tak wysokiego plonu jak żyto hybrydowe.

Doświadczenia polowe wskazują na to, że przy takim samym poziomie nawożenia i ochrony chemicznej żyto hybrydowe plonuje znacznie lepiej niż pszenica czy pszenżyto. Jednocześnie żyto jest zbożem najbardziej tolerancyjnym na zakwaszenie, co sprawia, że osiąga dobre plony nawet na dawno niewapnowanych stanowiskach, w warunkach, gdzie uprawa pszenicy czy jęczmienia nie jest racjonalna. Omawiane zboże charakteryzuje się również wysoką mrozoodpornością. Jest to szczególnie istotne w kontekście anomalii pogodowych, jakie nastąpiły ostatniej zimy. Krótki okres intensywnych mrozów połączonych z brakiem okrywy śnieżnej sprawił, że wiele plantacji pszenicy czy jęczmienia uległo wymarznieniu. Problem ten nie wystąpił w przypadku żyta. Uprawiając to zboże, eliminujemy ryzyko kosztownego przesiewania zniszczonych przez mróz plantacji. Jest to również

gatunek o niskich wymaganiach wodnych, przez co dobrze radzi sobie nawet w okresach, nawiedzających coraz częściej nasz kraj, posuch.

Podsumowując, stwierdzamy, że żyto hybrydowe jest zbożem, które z powodzeniem można stosować w żywieniu świń. Jest to surowiec bezpieczny, bogaty w energię,

a przy tym niedrogi. Jednocześnie koszt jego uprawy jest relatywnie niski, a ryzyko ograniczenia plonu na skutek niesprzyjającej aury – niewielkie. ■